

Kulturartekotasuna eta diskriminazio arrazista eta xenofoboaren amaiera

UN PROYECTO DE:

NOVACT

CON LA FINANCIACIÓN DE:

MINISTERIO
DE ASUNTOS EXTERIORES, UNIÓN EUROPEA
Y COOPERACIÓN

Kulturartekotasuna eta diskriminazio arrazista eta xenofoboaren amaiera

I. Sarrera

Eskuliburu hau "BAI BAKEARI. Gazteak bake iraunkorraren eta herritartasun globalaren alde" proiektuaren barruan dago. Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo delakoak (Garapenerako Nazioarteko Lankidetzaren Espainiako Agentziak, AECID) finantzatu du proiektu hau, eta Movimiento por la Paz, el Desarme y la Libertad (Bakearen, Armagabetzearen eta Askatasunaren aldeko Mugimendua, MPDL) eta Instituto NOVACT de noviolencia (Indarkeriarik gabeko NOVACT Institutua) erakundeekin batera gauzatu da.

Hezkuntzako profesionalei erantzun batzuk emateko eta zalantza berriak pizteko pentsatutako bost gidalibururen multzoaren parte da. Galdera hauek dituzte profesional horiek: zer kezka edo interes duten gazteek gaur egungo bakearen mehatxuen inguruan, zer ulertzen duten hura osatzen duten elementuei dagokionez, nola mobilizatzen diren edo nola bultzatzea daitezkeen, hezkuntzatik, gazteen balioak, jarrerak, ezagutzak eta trebetasunak. Tokian-tokian bakearen kulturaren protagonista eta transmisore gisa jarduteko, elkarrekin eta gogotsu pentsatzeko gai diren herritarren jarrerak, ezagutzak eta trebetasunak dira hauek.

Fundación Cultura de Paz (Bakearen Kultura Fundazioa) fundazioak MPDLren eta NOVACTen ekarpenarekin eta ikuskapenarekin egindako eskuliburu-bilduma honek Bakearen Kulturaren hainbat ardatz eraikitzaile jorratzen ditu, funtsezkoak gatazkak indarkeriarik gabe konpontzeko: genero-berdintasuna, kulturen arteko bizikidetzak, pobrezia desagerraraztea, garapen jasangarria eta ingurumen-justizia edo giza eskubideen defentsa zentzu zabalean. 11 eta 25 urte bitarteko gazteen hezkuntza-premiak, interesak eta kezkak (39 urte arteko pertsona gutxiak hartu dute parte) dira gai hauen abiapuntuak. Gazte hauek Espainiako Estatuko bost lurraldetan -Cantabrian, Katalunian, Valentziako Erkidegoan, Madrilgo Erkidegoan eta Extremaduran- hezkuntza formaleko, informaleko eta ez-formaleko guneekin lotura dute, eta premiak, interesak eta kezkak aurretiazko diagnostiko-prozesu batean detektatuak izan dira. Horren emaitzak Cultura de Paz (Bakearen Kultura Fundazioa) Fundazioak egindako txosten batean jaso ziren, eta esteka honetan daude eskuragarri: https://www.mpdl.org/sialapaz/06_Informe%20de%20diagn%C3%B3stico%20final.pdf.

Egiturari dagokionez, eskuliburu hau hainbat ataletan antolatuta dago, orokorretik zehatzera. Bakearen Kultura eraikitzeko ardatza deskribatu ondoren, ingurumena zaintzearen eta ingurumen-justiziaren inguruko diagnostikoan identifikatutako errealitateak eta erronkak aurkeztu ditugu. Jarraian, MPDLren eta NOVACTen

nazioarteko hainbat ordezkartzatan garatutako jardunbide egokien esperientziak daude ikusgai, gazteak bakea eraikitzeko prozesuetan inplikatzeko. Horietako batzuk talde-dinamika gisa zehaztu ditugu, baliabide metodologiko zehatzak iradokitzeke eta emateko. Ondoren, hainbat testuingurutan arlo horretako hezkuntza-lana erraztu dezaketen gomendio pedagogikoak eta estrategia orokorrak jaso ditugu. Azkenik, gako-terminoen glosario bat jarri dugu eskura, eskuliburua ulertzeko eta erabiltzeko.

Azken batean, eskuliburu hau ez da soilik erreferentzia-esparru bat, baizik eta tresna praktiko eta hurbil bat, alternatiba iraunkorrak eta bidezkoak eraikitzea helburu duten hezitzaileei laguntzea bilatzen duena. Baliabide bizia izan dadila nahi dugu, ikaskuntzako, ekintzako eta beste etorkizun batzuk posible direla sinesten duten prozesu kolektiboen pizgarri.

II. Gaiaren deskribapena

Bakearen Kultura eraikitzeko, gure gizarteek osatzen duten kultura-, etnia- eta arraza-aniztasuna erabat onartu behar da. **Kulturartekotasuna ez da kulturen arteko bizikidetza baketsuan soilik oinarritzen, kulturen arteko elkarriketa eraldatzailean oinarritzen da eta onarpena, elkarrekikotasuna edo elkarrekiko errespetua suposatzen du, baita kultura guztien parte-hartze sozial esanguratsu eta ez-sinbolikorako aukera berdintasuna ere.** Ikuspegi horrek aukera ematen du kultura-adierazpen partekatuak sortzeko, aurreiritziak eta estereotipoak gainditzeko eta enpatian, erantzunkidetasunean eta giza eskubideetan oinarritutako herritartasun plurala eraikitzeko.

Kulturen arteko topaketa **erronka bat izan daiteke, ikuspegi eta jardunbide desberdinak bateratzearen emaitza, eta elkarrekin bizitzen ikastea eskatzen du, antzekotasunak eta desberdintasunak ditugularik.** Helburua ez da, inola ere, talde minoritario edo ez-dominatzaile batek lehen mailako kultura-nortasuna ahaztea edo espazio pribatura murriztea, eta gehiengoa duen edo nagusi den taldearen kultura-adierazpenak eremu publikoan imitatzea edo bat egitera igarotzea. Kontua da desberdinak garen arren, sozialki berdina garelako aitortzea; beraz, ez dugu geure burua homogeneizatzea bilatuko, baizik eta pertsona bakoitzak bere identitate anitzak askatasunez adierazi ahal izatea ospatzea, eta mundu guztia gizartearen edozein eremutan partaide eta ordezkaria senti dadin bultzatzea, egon daitezkeen oztopo guztiak ezabatuz.

Harrera egiten duena gizarte anitza eta baketsua eraikitzeak “gu” eta “haiek” dikotomiarekin amaitzera garamatza, goi-mailakotzat dugun testuinguru berezi batean nagusi eta baliozkoena den talde etniko-kulturalaren eta “besteak” bezala aipatzen diren talde minoritario edo ez-dominatzaile horien arteko desorekarekin amaitzera. Horrek, gainera, migrazioa edo arrazializazioa arriskuarekin lotzen duten narratibak desagitea eskatzen du, **eta partaidetza partekatuaren sentimendua sustatzea, xenofobiaren eta arrazakeriaren aurrean kohesio soziala indartzeko.**

Hala ere, egiturazko desberdintasunek markatutako testuinguruetan, **ez da nahikoa aniztasunak dakarren elkarrekiko ekarpena ospatzea: beharrezkoa da, halaber, bazterketa eta diskriminazioa jasaten duten eta gutxiengoa diren edo nagusi ez diren jatorri etniko edo kulturaletako kideenganako indarkeria eragiten eta mantentzen dituzten sistemak salatzea eta desmuntatzea.** Arrazismo sistemikoak legeen, praktika instituzionalen, narratiba mediatikoen eta jarrera eta diskurtso sozialen bidez jarduten du. Horiek abantailak eta pribilegioak ematen dizkiete talde batzuei, eta beste batzuei aukerak eta eskubideak kentzen dizkiete. MPDLren 2022-2026KO Plan Estrategikoan jasotzen denez, “gizartearen maila guztiak daude, neurri handiagoan edo txikiagoan, desberdinarekiko arbuioa sustatzen duten jarreraren eraginpean. Horixe da, hain zuzen ere, eremu nagusietatik ezarritako parametro sozial eta kulturalen barruan kokatzen ez diren, pentsatzen ez duten eta jarduten ez duten horiek kriminalizatzen dituzten narratiba batzuk ezarri izanaren emaitzarik agerikoena”. Pertsona arrazializatuak — jatorri, azal-kolore, kultura edo ezaugarri fenotipikoengatik desberdintzat hartzen direnak— dira gizarte-eragile desberdinek gaizkien tratatzen dituztenak, zapalduenak eta diskriminatuenak; tratu horrek mugatu egiten ditu, besteak beste, hezkuntzara, enplegura, etxebizitzara edo parte-hartze politikora iristeko berdintasun-aukerak, eta indarkeria-mota guztien eragile izan daiteke.

Diskriminazioaren aurkako borrokak, ezinbestean, ikuspegi antiarrazista eta antixenofoboa hartzea dakar, existitzen diren botere egiturak zalantzan jartzea eta kritikatzeko eta historikoki isilduak izan direnen ahotsa aitortzea, egitura zapaltzaile eta diskriminatzaile horiek eraldatzeko asmoz. Mugimendu honek arrazakeria mota guztiak desagerrarazi nahi ditu —instituzionalak, sozialak edo sinbolikoak izan—, eta justizian, berdintasunean, memorian eta erreparazioan oinarritutako bizikidetzarako espazioak ireki.

Bake iraunkorra pertsona guztiak aitortuak, baloratuak eta babestuak sentitzen direnean bakarrik da posible. Kulturartekotasunaren eta diskriminazioaren aurkako borrokaren alde egitea, azken batean, gizarte bidezkoago eta benetan demokratikoago baten alde egitea da.

III. Errealitateak eta erronkak gazteekin gai hau lantzeko, gure diagonalistikoaren arabera

Hezkuntza-esperientzia hauek gazte hezitzaile gisa egiten dugun lanerako pizgarriak izango direla espero dugu. Bizipen hauek zehatz-mehatz aurkeztu aurretik, aipatutako diagnostikoan identifikatu ditugun ondorio nabarmenetako batzuk partekatuko ditugu.

Diagnostiko honetan parte hartu duten pertsonen galdetzean kulturen topaketari eta munduan dauden diskriminazio arrazista eta xenofoboari dagokionez inguruan ikusten dutenari buruzko ulermen, interes eta kezkei buruz, ikusi genuen proiektu hau gidatzen

duten erakundeenen antzera ulertzen dutela kulturen arteko elkarbizitzak inplikatzeko duena. Parte-hartzaileen % 85,5ek adierazi du bizikidetza hori errespetuan eta desberdintasunak onartzean datzala, inor kanpoan ez uzteko. Era berean, % 56 ez zegoen ados gure gizartearen arazo nagusietako bat pertsona migratuek egokitu nahi ez izatea dela esatearekin. Hala ere, %7,3k beste kulturetako pertsonekin elkarrekintzan aritzearen aurkako erresistentzia sentitzen du eta bere nortasuna galtzeko beldurra adierazi du.

Aurreko emaitzetan gizartean desiragarri izan nahiaren eragina egon daitekeen arren, erantzunek iradokitzen dute **diskurtso hezitzaile eta mediatiko batek eragin handia izan duela, eta kultura-aniztasuna modu positiboan baloratzen dutela. Halaber, adierazten dute topaketan dauden alde guztien egokitze-ahalegina eskatzen duela, eta kulturen arteko topaketa kultura guztien parte-hartze sozialean, berdintasunean eta elkarrekiko trukean oinarritu behar dela.** Izan daiteke, halaber, baieztapen horietan eragina izatea kulturen arteko bizikidetza positibo zuzeneko eguneroko bizipenek, eskola-, auzo- edo digital-testuinguruetan.

Hala ere, ez dugu ahaztu behar **gutxiengo batek mehatxutzat hartzen duela aniztasuna, eta migrazioa tradizioen galerarekin edo ustezko “ordena kultural” nazional baten aldaketarekin lotzen duela.** Emaita horiek diskurtso supremazisten, edo bizikidetza bermatzeko edozein herritar multzo nazional homogeneoa izan behar dela transmititzen jarraitzen duten narratiben ondorio izan daitezke. Ondorio horrek agerian uzten du oraindik ere badagoela zer eginga pertsona guztiek beren kultura-nortasun anitzak, horiek galtzeko beldurrik gabe beste batzuekin topo egiteagatik, aitortu eta integratzeaz pozik senti daitezen sustatzeko eremuan.

Gainera, **ezjakintasun handia dago pertsona migratuek dituzten benetako baldintza komunei buruz,** batez ere harrera-gizartean daudenei buruz. Parte-hartzaileen % 40,9k **ez daki nola funtzionatzen duten kalteberatasun-egoeran dagoen edozein herritarri eskaintzen zaizkion gizarte- eta ekonomia-laguntzek,** ez eta nazioarteko babesa edo asiloa eskatzen dutenei edo lagunduta datozen edo ez datozen adingabe migratuei zuzentzen zaizkien laguntza espezifikoek ere; halaber, ez daki zenbateko laguntza duten egoera horretan dauden pertsona migratuek lan-sisteman sartzeko edo ez sartzeko. Era berean, inkestan parte hartu duten pertsonen %61,4k ez daki egiazkoak diren edo ez Espainiako Estatuak lagundu gabeko haur migratuen eskura jarri dituen ustezko laguntza ekonomikoei buruz zabaldu diren gezurrak. Datu horiek agerian uzten dute informazio hutsune handia dagoela pertsona migranteen errealitate sozial, ekonomiko eta administratiboaren inguruan, eta horrek lur emankorra sortzen du, funtsik gabeko desinformazioek zirkula dezaten.

Hala ere, ikusten dugu **diagnostikoan parte hartu duten pertsona askok (% 88) errefusatu egiten dituztela diskurtso xenofobo eta supremazista zuri esplizituagoak, eta onartzen dutela Espainian arrazakeria eta xenofobia daudela,** eta % 53k faltsutzat jotzen dutela atzerriko gazteak eta arriskua lotzeko dagoen joera.

Identifikatutako hezkuntza-erronkak

Ondorio horiek erreferentziatzat hartuta, arrazoi arrazista edo xenofoboengatik diskriminaziorik egiten ez duten eta kulturartekotasuna oinarri izateaz harro dauden gizarteak eraikitzekeo ardura har dezaten, gazteen motibazioa eta gaitasunak bultzatzeko identifikatu ditugun hezkuntza-erronkak honako hauek dira:

1.- Bizikidetzaren esanahiari buruzko hausnarketa sustatzea, tolerantziarekin eta errespetuarekin duen loturatik harago doana. Horrek, beste elementurik gabe, kultura-talde desberdinen artean koexistentzia-harremanak eraikitzea ekar dezake, baina interakziorik eta benetako trukerik gabe. Beraz, beste kultura batzuen errealitatea sakon ezagutzeko (arrazakeriaren eta aurreiritzien atzean dagoen ezjakintasunari aurre egiteko), **aniztasuna aberastasun gisa onartzeko eta lankidetzan aritzeko eta klase pribilegiatuen diskurtso interesatu batek inposatutako arrazakeria edo xenofobia indarkeria kultural gisa zalantzan jartzeko gonbita** egitea proposatzen da.

2.- Bakarrik dauden adingabeen errealitateak ikusaraztea, edo pertsona migratuen egoera ekonomikoa edo lan-egoera eta laguntzak eskuratzeko zailtasunak arazo bihurtzea. Lurraldeetan egiten den bezala, **ezjakintasunetik jaiotako aurreiritziei aurre egitea garrantzitsua da ezagutzen ez diren beste horiekin topaketak eginez**, beren eskubideak defendatzen dituzten kolektiboekin lankidetzan arituz eta espazio edo ekintza bateratuak diseinatzuz.

IV. Praktika egokiak

Jarraian, bakea eraikitzekeo prozesuetan gazteen parte-hartzea bultzatzeko helburuarekin egindako zenbait esperientzia aurkeztuko ditugu, kulturartekotasuna ardatz dutenak. MPDL eta NOVACTeko nazioarteko ordezkariak batzuetako taldeek nabarmendu egiten dituzte esperientzia horiek, eta eskuliburu hau esku artean dugunontzat pizgarri izatea espero dute.

Lurralde desberdinetatik jasotako praktika egokiek erakutsi dute baliagarriak direla hainbat kultura eta esparrutako pertsonen arteko elkarbizitza sustatzeko. Polarizazio handiko lekuak dira hauek, aurreiritzi asko daude eta sarri ez da ezagutzen bestetzat hartzen direnen errealitatea. Bereziki aipagarriak dira Kurdistanen eta Tunisian bildutako esperientziak, eremu horretan arrakasta lortzeko tresna eta adibide baitira. Horien bidez, bestela inoiz elkar ezagutuko ez zuten parte-hartzaileak proiektu komun batean biltzea lortu dugu, elkarriketen, topaketen eta eztabaiden bidez, proiektua aurrera ateratzeko.

Kurdistán

“I am for peace” kainpaina (“Bakearen alde nago”)

Lantzen duen BKren gaia		Genero berdintasuna eta indarkerien prebentzioa
		Ingurumena zaintzea
	x	Giza eskubideen defentsa
	x	Kulturartekotasuna eta diskriminazioaren aurkako borroka.
		Pobreziaren aurkako borroka
	X	Indarkeriarik eza / gatazken ebazpen baketsua / beste eduki espezifiko batzuk
Bestelako gaiak	Bat ere ez	
Helburua/k	Gorrito-diskurtsoen hedapenaren aurrean, elkarriketarako espazioak sortzea, elkarrekiko errespetua elikatzea, desberdintasun kulturalak nabarmentzea, lider erlijioso, sozial edo influencer-etan oinarritzea, komunitatean paper aktiboa izanik, errespetuzko eztabaida bat eta entzuteko espazio seguru bat sortzeko helburuarekin, gertatzen ari denari buruz hitz egiteko eta elkarri kontatzeko. Tokiko agintariak inplikatzeko, gazteen eta emakumeen iritzia ere baliozkoak direla jakinarazteko.	
Proiektuaren hartzaile den edo lotura duen biztanleria	Emakumeak eta gazteak (17 eta 18 urte).	
Kokapena edo esku-hartze eremua	Siriako Kurdistan	
Ba al dago esperientzia honek oinarri duen Bakearen Kulturaren gaiaren edo ardatzaren lorpenen egoera hobeto ulertzeko aukera emango digun informazio gakorik?	Siriako ipar-ekialdean zaila da bakeaz hitz egitea, zaila da bakegintza irudikatzea. Hala ere, Al-Asaden erortzearekin beharrezkoa egin zen. Urgentziazko testuinguru batean gaude. Komunitateek sentitzen dute garrantzitsua dela zerbait egitea, baina egoera ekonomikoa gero eta okerragoa da, eta larritasuna da nagusi etorkizun hurbilean. Frustrazio egoera honetan, beste erlijio batekoak izateagatik pertsonei zuzendutako gorrotoa handitu dela ikusi da Facebooken. Bestalde, azpimarratzekoa da testuinguru honetan	

	komunitatean bizi eta lan egiten dela, gizonen eta emakumeen artean espazio partekatua dagoela eta dena batera erabakitzen dela. Topaketarako, elkarrizketarako eta erabakiak hartzeko gune horietako bat komunak dira. Horiek ez daude hainbeste autogobernuaren menpe (Kataluniak bakarrik onartzen du). Herriarengandik oso hurbil dagoen erakunde bat osatzen dute, eta auzo bakoitzeko bat dago. Komunitatean arazoak daudenean, komunan konpontzen dira, aurrez-aurre eztabaidatuz eta akordioak bilatuz. NOVACTen arabera (urtarrileko txostena, Siriako Bake Agenda Berria), gune horiei genero ikuspegia falta zitzaien, genero indarkeria kasuetan ez baitzaie berdin entzuten gizonezkoei eta emakumezkoei. Inguru horretan pobrezia egoeran bizi dira, elektrizitatea izatea zaila da, eta Turkiaren gerra-arma da ura eskuratzeko aukera mugatzea. Bertako biztanleak orain Damaskora joan daitezke bidaia seguru samar batean baina lehen Irakeko Kurdistanekin soilik zuten harremana eta ez zuten harreman onik.
Iraupena	6-8 aste. 5 ordu astean.
Beharrezko materialak	Ikus-entzunezko materiala. Next Step eta Next Story agentzien parte-hartzea, garapenerako eta kazetaritza-prestakuntzarako. Kamerak, grabagailuak, materiala editatu ahal izateko programak.
Jardueraren garapena	Gorritoaren hazkundearen prebentziorako kanpainen diseinuan trebakuntza garatu zen, DOS erakundeak gidatuta, gazte boluntarioekin (Siriako iraultza hasten denean unibertsitatetik ateratzen den erakundea). Aurrerago, Siriako Kurdistango Gobernuari lotutako emakumeen erakunde batekin. Next Stepek eta Next Storyk publiko gaztearekin konektatzeko dituzten estrategiak, ikus-entzunezko trebetasunak, gorrito-diskurtsoen aurkako borrokan zentratuak, aurkeztu zizkieten taldeei. Kanpaina webinar baten bidez abiarazi zen, Siria iparraldeko gazteekin, adituekin eta diasporarekin. Oso eztabaida interesgarri eta konstruktiboa izan zen, eta sare sozialen bidez jarraitu zuen. Kanpainako piezetako bat post bat izan zen, erlijio ezberdinetako pertsonen eguneroko zerbaiti buruz hitz egiten zuten argazki batekin. Bi pertsona horien iritziak oso urrun zeuden, baina hitz egiteko gai ziren. Sareetan, emakume tradizional bat agertzen zen, pentsatu ez zituen emakumeen eskubideez hitz egiten eta mobilizatuago eta

	antolatuago zegoen emakume batekin hitz egiten. Kanpaina hori, aurrerago, eskoletara eraman zen, desberdinen arteko errespetua eta elkarriketa sustatzeko, eta, hala, esku-hartzearen protagonistek erabat bereganatu zuten.	
Ikusitako arriskuen (A), zailtasunen (Z) eta lorpenen (L) analisia. Zailtasun nabarmenik egonez gero, haiek gaingintzeko mekanismoak adierazi.	A	Inguruan miliziak eta istiluak zeuden. Mugikortasuna zaila zen. Parte-hartzaileentzat garrantzitsua zen kanpaina ez politizatzea eta inor ez jabetzea (ez agintariak, ez tribuen buruzagiak); independentzia horri eutsi zitzaion.
	Z	Agintariekin komunikatzea. Zaila izan zen aitortzea landa eremua eta hiria batzearen garrantzia, landa eremuan gertatzen ari dena bazterrean ez uztea. Mugikortasuna ez zen erraza izan. Boluntarioen joan-etorriak laguntzeko zailtasun ekonomikoak. Zaila izan zen aukeratutako influencer-ek mezua sinestea eta kanpainan sartzea.
	L	Kanpainak eragin handia izan zuen sare sozialetan, eta esperientzia elikatzen jarraitu du. Boluntarioek ikaskuntza ikaragarria bizi zuten. Hori egiteko gaitasun intelektuala dutela jakiteak autonomia eman zien. Lehen lerroan zeuden erabakiak hartzen eta okertzen.
Zein aldaketa edo eraldaketa sustatu edo sortu ditu esperientzia honek?	Mentalitate aldaketaren hasiera egon zen. Irainetik elkarriketara pasatu ziren. Jendea egon nahi ez duen leku batera eramaten ari den zerbait gelditzeko kanpaina da. Parte hartu zuten pertsona guztiek argi zuten Asaden erortzearekin elkarbizitza eraikitzea garrantzitsua dela.	
Ikasitako lezioak, etorkizunerako gomendioak eta gazteekin lan egiteko egokitzeapena.	Oso garrantzitsua da prestakuntza bat izatea, didaktikoa baina ez sinplista. Funtsezkoa da boluntarioak hasieratik inplikatzeko.	

Jordania

“Digital organizing”

Lantzen diren BKren gaiak	x	Genero-berdintasuna eta indarkerien prebentzioa
		Ingurumena zaintzea
	x	Giza eskubideen defentsa
	x	Kulturartekotasuna eta diskriminazioaren aurkako borroka
		Pobreziaren aurkako borroka
		Indarkeriarik eza/gatazkei modu baketsuan aurre egitea/bestelako eduki espezifikoak.
Lantzen dituen beste gai batzuk	- Gazteak ahalduntzea -Emakumeek bakegintzan duten rola sustatzea -Gorrotozko diskurtsoari aurre egitea	
Helburua/k	Jordaniako “Digital Organizing” praktika egokiaren helburu nagusia gazteen ahalduntzea sustatzea da, sentsibilizazio-ekimenen buru izateko eta beren komunitateetan aldaketa-eragile aktibo bihurtzeko aukera emango dieten tresnak, ezagutzak eta estrategiak emanaz. Esku-hartzeak bilatzen du tokiko arazoak identifikatzeko gaitasuna indartzea, parekoak mobilizatzea eta eragin positiboa sortzea, trebetasun digitalak, pentsamendu kritikoa eta lidergo komunitarioa konbinatuz. Horrela, gazteek, gaitasun praktikoak eskuratzeaz gain, protagonismoa eta erantzukizuna garatzen dute inguruan dituzten erronka sozialen aurrean.	
Proiektuaren hartzaile den edo lotura duen biztanleria	Esku-hartzea 18 eta 35 urte bitarteko emakume eta gizon gazteei zuzenduta dago. Talde hori funtsezkoa da lidergo komunitarioa eta aldaketa sozialeko prozesuetan parte-hartze aktiboa sustatzeko. Parte hartzen duten herritarrak errefuxiatuak dira, batez ere. Horietako asko landa-eremuetatik datoz, eta dibertsitate funtzionala dute. Pertsona horiek baliabideak, hezkuntza eta parte hartzeko aukerak eskuratzeko erronka bereziei egin behar diete aurre. Proiektuak berezitasun horiei erantzun nahi die, espazio inklusiboak eta egokituak eskainiz, gazteek beren gaitasun digitalak, komunikaziokoak eta lidergoarenak garatu ahal izan ditzaten. Hala, sentsibilizazio-	

	ekimenetan protagonismoa izatea sustatzen da, eta komunitateetan modu esanguratsuan eragiteko aukera ematen da, tokian bertan eragin positiboa eta iraunkorra sortuz.
Kokapena edo esku-hartze eremua	Amaan, Mafraq eta Zarqa Jordanian Hezkuntza ez-formala
Kulturaren gaiaren edo ardatzaren lorpenen egoera hobeto ulertzeko aukera emango digun informazio gakorik?	Jordanian, kulturartekotasuna eta genero-berdintasuna bezalako gaiak lantzeak oztopo handiak jartzen ditu aurrez aurre. Oztopo horiek autozentsuratik eta gizarte-arau nagusietatik datoz. Gai horiek askotan eztabaidatzen diren arren, praktikan azaletik jorratzen dira, eta horrek eztabaida kritikoetan sakontzea saihesten du, komunitatean tentsioak edo zalantzak sor baititzakete. Muga horrek zaildu egiten du gizarte-arazoei buruzko azterketa sakonagoak eta gogoetatsuagoak eraikitzea, eta murriztu egiten du gazteek benetako gizarte-kritika egiteko eta beren inguruneetan aldaketa esanguratsuak sustatzeko duten gaitasuna. Esperientzia honek agerian uzten du beharrezkoa dela estrategia pedagogikoak eta errazte-estrategiak diseinatzea, gai horiek modu seguru, errespetuzko eta parte-hartzailean aztertze, elkarriketa kritikorako espazioak sustatuz, gizarte-onarpena eta parte-hartzaileen segurtasuna arriskuan jarri gabe.
Iraupena	Proiektuak bederatzi hilabeteko iraupena du guztira, eta hainbat fasetan egituratuta dago. Fase horiek jarduerak pixkanaka eta modu koherentean garatzea ahalbidetzen dute. Lehenengo faseak bi hilabete eta erdiko iraupena izango du, eta sentsibilizazioan zentratuko da. Parte hartuko duten gazteek funtsezko gaiak ulertzeko eta beren komunitateetan landuko dituzten problematikei buruzko kontzientzia sortzeko prestakuntza jasoko dute. Bigarren faseak hilabete iraungo du, eta sentsibilizazio-kanpainak egingo dira. Epe horretan, parte-hartzaileek beren ikuspegia eta ingurunean identifikatutako beharrak islatzen dituzten edukiak, mezuak eta komunikazio-estrategiak diseinatu dituzte, eta sormen- eta lidergo-gaitasunak finkatu dituzte. Azkenik, hirugarren fasea sei hilabetez luzatuko da, eta kanpainak argitaratu eta zabaltzean datza. Etapa horrek aukera emango du sortutako ekimenak publiko zabalago batengana iristeko; hala, praktikan jarriko dira eskuratutako gaitasunak, eta ekintzek komunitate hartzaileetan duten eragina ebaluatuko da.

Esku-hartze estrategia eta/edo metodologia(k)	Proiektuaren esku-hartze estrategiaren ardatza gazteen lidergoa indartzea da, “youth-led movement” ikuspegiaren bidez. Bertan, gazteak dira protagonista eta arduradun sentsibilizazio ekimenen planifikazioan, gauzatzean eta jarraipenean. Ikuspegi horren bidez, parte-hartzaileak ahaldundu nahi dira, autonomia emanaz eta beren komunitateetan zuzenean eragiteko gaitasuna sustatuz. Proiektua tokiko erakunde bazkideekin egindako aliantza estrategikoetan ere oinarritzen da. Aliantza horiek testuinguruaren ezagutza ematen dute, jarduerak ezartzen laguntzen dute eta ekintzen iraunkortasunari laguntzen diote. Horren osagarri, NBEko influencer eta agentziak gonbidatzen dira, gazteek egindako kanpainei buruzko feedback-a eskaintzeko, edukiak aberasteko eta mezuen ikusgarritasuna eta zilegitasuna indartzeko. Azkenik, metodologiak komunitatea indarkeriarik erabili gabe mobilizatzea, tokiko biztanleria aktiboki parte-hartze eta gizarte-aldaketa mezuak modu seguruan eta errespetuz zabaltzea sustatuko da. Gazteen lidergoa, erakundeen arteko lankidetzak eta komunitatearen mobilizazioa uztartze horri esker, proiektuak inpaktu jasagarria sortuko du, esku-hartzearen iraupen formaletik harago iraungo duten gaitasunak eta sareak eraikiz.
Beharrezko materialak	Proiektuak plataforma digital bat du, eta bere hezkuntza-baliabide nagusietako bat da: https://academy.novact.org web-orriak hamar ikastaro eta material teoriko eskaintzen ditu, funtsezko gaietan trebatzeko eta sentsibilizatzeko diseinatuak. Plataforma horrek lidergoari, mobilizazio komunitarioari eta trebetasun digitalei buruzko eduki egituratuak eskuratzeko aukera ematen die parte-hartzaileei, ikasketa malgu eta autonomia bermatuz. Jardueran zehar, gaitasun praktikoak eta estrategikoak indartzeko ikastaro espezifikoak egin zituzten gazteek, sare sozialetako, storytelling-eko eta zibersegurtasuneko teknikak barne. Formazio horietan sentsibilizazio-kanpainak ikuspegi digitalarekin diseinatzeko eta kudeatzeko beharrezko tresnak jaso zituzten, mezuak argiak, eraginkorrak eta seguruak izango zirela ziurtatuz. Kanpaina bakoitzak bere hedapen-kanala zuen, eta ekimen guztiak Instagrameko profilaren bidez https://www.instagram.com/basmetjeel/, partekatzen

	ziren, gazteen lana ikusarazteko eta komunitatearekiko elkarreragina sustatzeko. Hezkuntza-plataformaren eta hedapen-kanal digitalen konbinazio hori giltzarria izan da parte-hartze aktiboa sustatzeko, edukiez jabetzeko eta gizarte-alaketako mezuak hedatzeko.	
Jardueraren garapena	Proiektuaren garapena hiru fase osagarritan egituratu zen, eta fase horiek aukera eman izan dute pixkanaka aurrera egiteko, sentsibilizaziotik gazteek gidatutako kanpaina digitalak gauzatu eta zabaltzeraino. Lehenengo fasean, <i>outreach</i> prozesu bat egin zen tokiko erakunde bazkideekin eta influencer-ekin, mobilizazio komunitarioan aurretik zegoen ezagutza lortzeko eta aprobetxatzeko. Aldi berean, gazteen sentsibilizazioan lan egin zen, hezkuntza-plataforman eskuragarri dauden online ikastaroen bidez, haien gaitasun digitalak eta lidergo-gaitasunak sendotzeko. Fase horretan, beren sentsibilizazio-kanpainen buru izateko ardura zuten gazte-taldeak ere osatu ziren, eta hasiera-hasieratik sortu zen elkarlanerako eta parte-hartzerako lan-esparru bat. Bigarren fasean, berriz, kanpainak sortu ziren, eta lantaldeei hurbileko laguntza eman zitzaien, edukiak berrikusiz eta sortzen ziren ideiak lurreratuz. Parte-hartzaileek, gainera, “Pitching” prestakuntza jaso zuten, beren kanpainen ikuspegia eta helburuak modu eraginkorrean aurkezteko eta transmititzeko gaitasunak garatzeko. Fase hori amaitzeko, “Digital Festival” egin zen. Sektoreko funtsezko eragileen aurrean (influencer-ak eta NBEko agentziak barne) kanpainak aurkezteko espazio bat da. Bertan, gazteek zuzeneko feedback-a jaso zuten eta beren ekimenak aberasteko elkarriketa eraikitzailean parte hartu zuten. Azkenik, hirugarren fasean, kanpainak modu aktiboan argitaratu eta zabaldu ziren. Talde bakoitzak bere hedatze-kanalak sortu zituen, eta eduki guztiak kanal bateratu batean kopiatu ziren, ekimenen ikusgarritasuna eta publiko zabalago batengan eragina sortzeko aukera ziurtatzeko. Fase horri esker, gazteek tresna digitalak bereganatu zituzten, eta mobilizazio komunitarioko prozesu jasangarrien buru izateko gaitasuna sendotu zuten.	
Ikusitako arriskuen (A), zailtasunen (Z) eta lorpenen (L) analisia. Zailtasun	A	Proiektuan identifikatutako arrisku nagusietako bat parte hartzen duten gazteen konpromisoarekin lotuta dago. Faseetan zehar motibazioari eta parte-hartze aktiboari eustea erronka garrantzitsua da, batez ere

nabarmenik egonez gero, haiek gainditzeko mekanismoak adierazi.		ekimen digitalek eta komunitatean mobilizatzeko irimotasuna eta erantzukizuna eskatzen duten testuinguru batean. Arrisku hori arintzeko, hasieratik proiektuaren egitura eta fase guztiak partekatu zitzaizkien parte-hartzaileei, eta beren zeregina eta eskatutako konpromiso-maila argi ikusteko aukera eman zitzaien. Gardentasun horrek itxaropen errealistak sortu nahi izan zituen, jarduerak bereganatzea indartu eta erantzukizun partekatuaren zentzua sustatu. Halaber, segimendu- eta laguntza-estrategia iraunkorrak ezarri ziren, ilusioari eusteko, zailtasunak konpontzeko eta kanpainen garapen-etapa bakoitzean taldeek laguntza izango zutela ziurtatzeko diseinatuak.
	Z	Proiektua ezartzean, etorkizuneko esku-hartzeetarako ikaskuntza garrantzitsuak eskaintzen dituzten hainbat zailtasun identifikatu ziren. Horietako bat izan zen talde bakoitzera bideratutako funts txikiak falta zirela, eta horrek mugatu egin zuen parte-hartzaileek beren kanpainetako materialak ekoizteko baliabide propioak lortzeko gaitasuna, eta, hala, neurri batean murriztu ziren sormena eta gauzatzearen autonomia. Beste zailtasun bat taldeek jorratutako gaiarekin lotuta dago; izan ere, gutxik zentratu zituzten beren ekimenak genero-berdintasunean, eta, aldiz, gorrotozko diskurtsoari aurre egiteko estrategietara jo zuten. Horrek agerian uzten du erronka bat dagoela edukiak lehenesteari eta hautatzeari dagokienez, eta laguntza eta orientazio handiagoa eman behar dela ikuspegi garrantziari buruz. Horrez gain, gorroto-diskurtsoaren eta genero-berdintasunaren arteko ildoak batzuetan lausotu egiten direla hauteman zen, eta horrek nahasmena sortzen du, bai gaien kontzeptualizazioan, bai kanpainetan horiei heltzeko moduan. Egoera horrek gazteen prestakuntza kontzeptuala eta praktikoa indartzearen garrantzia nabarmendu zuen: bermatu behar dela gai bakoitzaren helburuak eta horiei modu eraginkorrean nola heldu argi ulertzen dutela.
	L	Proiektuaren lorpen nagusien artean, gazteen interes eta parte-hartze handia nabarmentzen da. Gazteak taldetan antolatu ziren, beren kanpainak diseinatzeko eta gauzatzen laguntzeko. Dinamika horrek sare eta harreman berriak ehuntzea ahalbidetu zuen, parte-

	hartzaileen arteko ideien eta esperientzien trukea sustatuz eta talde-kohesioa indartuz. Proiektuak giro segurua eta konfiantzazkoa sortzea ere lortu zuen, gazteek esperientzia pertsonalak partekatzeko eta inguruko arazoei buruz hausnartzeko aukera izan zuten, eta horrek garatutako kanpainen benetakotasuna eta eragina bultzatu zuen. Prozesu horren ondorioz, zortzi kanpaina zehaztu ziren, bakoitza bost kidek osatua, eta horri esker, komunitatea modu egituratu eta esanguratsuan mobilizatu ahal izan zen. Parte-hartzeari dagokionez, proiektuaren hasieran 71 gaztek eman zuten izena, eta, faseetan zehar, 40 parte-hartzaile aktiborekin amaitu zen. Parte-hartze sakonagoa izan zutenen eta ekimenak osorik garatzea lortu zutenen konpromiso iraunkorra islatu zen.
Zer aldaketa edo eraldaketa sustatzen ditu edo sortu dira esperientzia honekin?	Esperientziak aldaketa esanguratsuak eragin dizkie gazte parte-hartzaileei, eta beren komunitateetan aldaketa-eragile aktibo izatera bultzatu ditu. Kanpaina digitalak diseinatu eta gauzatu dituzte, lidergorako, komunikaziorako eta komunitatean mobilizatzeko trebetasunak garatu dituzte, eta horrek aukera ematen die beren ingurunean zuzenean eragiteko eta gizarte-aldaketa positiboak sustatzeko. Gainera, esku-hartzeak ahalmen biderkatzailea sortzen lagundu du, parte-hartzaileek eskuratutako ezagutzak, tresnak eta esperientziak beren pareekin eta komunitateko beste kide batzuekin erreplika eta parteka ditzakete eta. Hedatze-efektu horrek proiektuaren inpaktua indartzen du, eta ziurtatzen du sentsibilizazio-ekintzak eta lortutako ikaskuntzak eraldaketa jasangarri bihurtzen direla, eta gazteek parte hartzeko sare sendoagoak eta proaktiboagoak eraikitzen direla.
Barneratutako ikasgaiak, etorkizunerako gomendioak eta gazteekin lan egiteko egokitzea.	Esperientzia horretatik ikasitako ikasgai nagusien artean, nabarmentzekoa da proiektuaren helburuetan eta edukietan foku argia jartzearen garrantzia. Sentsibilizazio-kanpainak eraginkorrak izan daitezen, funtsezkoa da gazteei beharrezko material guztiak ematea, bai teorikoak, bai praktikoak, beren ekimenak modu autonomoan garatzeko eta kalitatea bermatzeko. Saio hibridoak sistematizatzeko beharra ere identifikatu zen, lineako prestakuntza eta jarduera presentzialak uztartuz, koherentzia, jarraitutasuna eta ikaskuntza-esperientzia egituratua eta parte-hartzaile guztientzat irisgarria bermatzeko.

	Halaber, esperientziak erakusten du funtsezkoa dela baliabide espezifikoak esleitzea kanpainak sortzeko, eta ziurtatzea taldeek badituztela hedapen-materialak sortzeko eta beren ideiak praktikan jartzeko behar diren baliabideak. Horrek, kanpainak modu eraginkorrean egitea errazteaz gain, gazteak proiektuaz jabetzea ere sustatzen du, eta haien erantzukizuna eta konpromisoa indartzen du. Ikasgai horiek nabarmentzen dute garrantzitsua dela baliabideak eta metodologia kontu handiz planifikatzea, estrategiak gazteekin lan egiteko egokitzuz eta sormena, parte-hartze aktiboa eta esku-hartzearen eragin iraunkorra bultzatuko duten baldintzak bermatuz.

Jardunbide egokiak Espainiako testuingurura egokitze gomendioak

Kurdistango “Bakearen alde nago” kanpaina

Elkarbizitzarako mezu positiboak sustatzen dituzten sentsibilizazio kanpaina publikoak Espainiako gazteen esparrura eraman daitezke, horma-irudi kolektiboak sortuz, hiriko esku-hartzeak eginez, sare sozialetan hashtagak eginez edo espazio publikoetan performanceak eginez. Gazteak mezu horien diseinuan, sorkuntzan eta hedapenean murgiltzeak bake positiboaren narratibaz jabetzea ahalbidetzen du, gorroto-diskurtsoei aurre eginez eta beren komunitateetan errespetuzko, inklusiozko eta elkartasunezko hizkuntza normalizatuz. Gainera, benetan garrantzitsua da, ahal den guztietan, pertsona askotarikoen arteko lankidetzak faktorea gehitzea (pertsona arrazializatuak eta ez-arrazializatuak, neskak eta mutilak, LGTBIQ+ kolektiboko pertsonak, migratuak eta migratu gabeak...), talde-lan horrek berak estereotipoak hausten eta aurreiritziak desmuntatzen lagun dezan, besteen errealitateak ezagutuz eta lankidetzan arituz.

Jordaniako Digital organizing

Aktibismo digitala modu naturalean egokitzen da Espainiako testuingurura, sare sozialek eta bitarteko eta espazio digitalek gazteen eguneroko bizitzan duten protagonismoa dela eta. Gazteak komunikazio digitalerako, edukien ekoizpenerako eta pentsamendu kritikorako tresnetan trebatzeak aukera ematen die kanpaina digitalak eta online bidezko bitartekoak sortzeko, diskriminazioak salatzeke, berdintasuna sustatzeko edo bake- eta kultura-artekotasuneko ekimenak ikusarazteko. Gainera, funtsezkoa da alfabetatze mediatikoa lantzea eta komunikabide digital horietan zabalduko edukien begirada kritikoa aplikatzea, hartara, gezurrak identifikatu eta sare sozialetan zabaltzen diren gorroto-diskurtsoak desmuntatu ahal izateko, ingurune digitalen erabilera kontziente, kritiko eta eraldatzailea sustatuz.

Beste praktika posible batzuk

Gomendio horiez gain, proiektu honi lotzen gatzazkion MPDLko eta NOVACTeko hezitzaile-taldeak tailerren gidoi batzuk proposatuko ditugu jarraian, hemen erakusten dugun hezkuntza-lanaren pizgarri izan daitezen:

JARDUERA: Sustraiak	
Helburua	1. Autoestimua eta ahalduntzea sustatzea, gazte bakoitzaren kulturatik eta sustraiaetatik abiatuta. 2. Esperientzia pertsonaletik abiatuta, desberdintasunak eta aniztasuna partekatzea, desberdinak aintzat hartzen ikasteko. 3. Entzute aktiboa bultzatzea, desberdina denaren aurreko erresistentzia murriztea, gizarte-kohesioa sortzea. 4. Kulturen arteko laguntza sustatzea.
Materialak	Aulkiak, mugikorra edo argazki-kamera.
Iraupena	Saio 1
Garapena	Ahozko talde-teknika, elkarrikeria. Bertan, gazteek beren sustraiak partekatuko dituzte, eta taldeak kultura desberdinetan dauden desberdintasunak eta aberastasuna baloratu eta estimatu ahal izango ditu. Aurretik egin beharrekoa: Beste teknika batzuetan ez bezala, honetan aurretik eskaera bat egin behar da saioa bera baino 3-1 egun lehenago. “Zuen jatorriari buruz hitz egiteko objektu bat edo bi bilatu behar dituzue: zuen kulturari buruz, sustraiei buruz eta familiari buruz. Zuen sustraiaetatik oroitzapen, esperientzia edo anekdota garrantzitsu bat kontatzeko.” Hasiera: Gazte bakoitzari galdetuko zaio ea objektuak ekarri dituen. Norbait ahaztuz gero, gainean daukanaren artean edo mugikorrean aurkeztu nahi duen zerbaiten irudia bilatzeko esango zaio. Baliabiderik ez badu edo ezer aurkitzen ez badu, imajina dezala zer objektu duen, eta bere txandan aurrean bagenu bezala deskribatu beharko duela. Hasieran gazteak nola dauden azalduko dute. Ondoren, premisak azalduko dira: - Banan-banan, zer ekarri dugun aurkeztuko dugu. Anekdota edo esperientzia hori ekarri eta kontatuko dugu eta azalduko dugu sustrai hauek zergatik diren niretzat garrantzitsuak, zer eman didaten sustrai hauek. Garrantzitsua da gainerakoak isilik egotea.

	+15 gazteko taldeen kasuan, paraleloan funtzionatzen duten bi zirkulu egingo dira. Gomendagarria da, orduan, 2 gidari izatea, talde bakoitzean bat. Teknika honetan gidariak taldean sartu behar du, hau da, bere objektua ekarri behar du, eta beste bat balitz bezala parte hartu, eredu izan. Garapena: Teknika gauzatuko da. Zirkulu zentripetuan, tarteko mahairik gabe, txandaka, banan-banan, gazte bakoitzak ekarritako objektua erakutsi eta bere jatorria azalduko du. Jarduera gidatzeko jarraibideak: - Gazteentzako galdera laburrak sortzea. - Hitz egiteko txanda handitzeak sentiaraziko die partekatzen ari diren hori baliozkoa dela. - Objektu horrek zer eman dien galdetzea edo pasadizoari eta familiari buruz gehiago galdetzea: diskurtsoa azalekoa den txandetarako eta gazteak sakontzeko aukera izan dezan, taldetik kanpo sentí ez dadin eta partekatze beldurra gaindi dezan. - Denbora amaitzen ari bazaigu, pertehartzeak kudeatu: gazteei bizkorrago azaltzeko eskatu, denbora asko pasatu bada eta oraindik gazte asko geratzen badira. Amaiera: 20'-rekin ondo egin daiteke lan. Gai hauetan sakondu behar da: - Nola sentitu naizen azaldu behar nuena pentsatzean edo zelan sentitzen nintzen azaltzean. - Zer gustatu zaidan/harritu nauen beste ikaskide baten hitzetatik - Denbora izanez gero, “entzun dudanetik norbaiti esan nahiko niokeen zerbait”. - Gaia zabaldu: “kultura bat desberdina denean zergatik sortzen du errefusa?” “kontatzeak eta entzuteak errefusa sortu dizue edo zer sortu dizue?” Amaitzeko, beste pertsona batzuen eta haien kulturen sostengatzaile izan daitezen eskatu behar zaie, haiek saio honetan sentitu diren bezala senti daitezen beste gazte batzuk.

V. Azken gomendio orokorrak

Jarraian, eskuliburu honetan jasotako lan-esperientziak egokitzeke zenbait iradokizun aurkeztuko ditugu. Lan-esperientzia horiek gazteek bakearen eraikuntzan parte har dezaten sustatzera bideratuta daude, haien eraldatze-ahalmena indartzeko.

1. Tokiko testuingurura egokitzea

- **Gertukoa eta orokorra lotzea:** esku hartzen den lurraldean dauden gizarte-bidegabekeria edo indarkeria mota desberdinen (zuzenekoa, kulturala eta egiturazkoa) adierazpena identifikatzea. Bidegabekeria eta indarkeria hauek harremana dute fokua jartzen ari garen bake-eraikuntzari lotutako gai-ardatzarekin. Munduko beste leku batzuetako adierazpenekin ere lotu beharko dute gertukoa. Horrekin, mugaz gaindiko arazoei heltzea bilatuko da, hala nola gazteen lan prekarietatea, arrazakeria estrukturala, indarkeria matxista, sare sozialetako indarkeria edo gorroto diskurtsoak, komunalitateak eta alderdi diferentzialak nabarmenduz, interseksionalitatearen fenomenoak azaleratzeari utzi gabe.
- **Hasieratik entzutea:** gazteek sortzailekide izan behar dute parte hartzen duten hezkuntza-prozesuen diseinutik abiatuta, eta ez bakarrik onuradun. Horrela, esku-hartzean lantzen diren azpigaien zehaztapena eta haiek taxutzen dituzten jarduerak edo metodologiak hobeto lotuko zaizkie beren interesei, garrantzitsuagoak egingo zaizkie eta ikaskuntzak esanguratsuagoak izango dira. Eskuliburu hauek diseinatu aurreko diagnosi-prozesuan, “entzuten zaiela sentitzea eta eztabaidatu ahal izatea” izan zen haien eskaera nagusietako bat. Zaharberritzeko hezkuntza-jardunbideetatik proposatzen direnak bezalako interesak esploratzeko hitz-zirkuluak planteatzeaz gain, eskuliburu hauetan landuko diren Bakearen Kulturaren ardatz eraikitzaileei dagokienez, Espainiako testuinguruan gazteei gehien interesatzen zaizkien kontuei buruzko hasierako argibide batzuk izateko, erreferentzia hauek kontsulta daitezke:
  - “BAI BAKEARI” diagnostiko-txostena:
https://www.mpd.org/sialapaz/06_Informe%20de%20diagn%C3%B3stico%20final.pdf
  - “Informe Juventud en España 2024: entre la emergencia y la resiliencia”, Ministerio de Juventud e Infancia (“Gazteak Espainian 2024: larrialdiaren eta erresilientziaren artean” txostena, Gazteria eta Haurtzaro Ministerioa, INJUVE)
- **Hizkuntza irisgarri eta kulturalki egokia erabiltzea:** gure planteamenduetan teknizismoak saihestea eta gazte-kodeetara hurbiltzea (musika, sareak, kirola, hiri-arteak).
- **Taldearen barne-aniztasuna baloratzea:** jatorri kulturalak, migrazio-ibilbideak eta genero-identitate anitzak ezagutzea, ahots guztiak entzun daitezela bermatuz. Begirada interseksionala izatea, desberdintasunak sortzean generoa, klasea, etnia, adina edo beste faktore batzuk nola gurutzatzen diren aztertzea.

2. Espazio seguru baterako baldintzak

- **Gazteriarekin batera bizikidetza-akordioak eraikitzea:** errespetua, konfidentzialtasuna eta entzute aktiboa. Elkarrizketa Zirkuluak planteatzeko, hala nola hezkuntzako praktika konpontzaileak proposatzen dituztenak, oinarritzko akordio hauek proposatzen dira: hitzaren txandaren objektu identifikatzailea duenak bakarrik hitz egiten du, gainerakoek entzuteko boterea duten bitartean; borondatezkoa da hitz egitea; zirkulua kide guztiek zaintzen dute.
- **Ondoeza agertuz gero elkarri laguntzeko edo zaintzeko protokoloak txertatzea:** gai batzuek (indarkeria, arrazakeria, pobrezia) esperientzia pertsonalak aktibatu ditzakete.
- **Gazteak protagonista direla onartzea:** ikasleei ulertaraztea ez ditugula hartzen izaki ezjakintzat edo eduki-hartzaile pasibotzat, horrek esan nahi du irakaslearen eta ikasleen arteko noranzko bakarreko komunikazioa saihestea, ikasgela osoaren parte-hartzea sustatzea, helduen begirada harroputzak saihestea, eta, horrekin batera, gazteek ezagutzen dutenarekiko edo beren buruari galdetzen diotenarekiko benetako jakin-mina praktikatzea, eta ikasgela sortzen den ezagutza kolektiboki eraikitzen dela transmititzea. Horrek guztiak esan nahi du irakasleak ez direla jakinduriaren eta egiaren jabe bakarra, eta ikasleak, berriz, pertsona helduek bete beharreko ontzi hutsak.
- **Espazio ausarta sustatzea:** Palestinan jasotako eta “Genero Berdintasunerako Eskuliburuan” aurkezten den esperientziari jarraituz, gai deserosoak jorratu ahal izateko eta diskurtso alternatiboak sortzeko *espazio seguru* baten sorreratik harago joatea da asmoa, indarkeriak gorai patzen dituen inertzia dominatzaileetatik urrun. Pertsonen eta taldeen arteko elkarrizketa horiek testuinguru polarizatu edo tentsionatuetan planteatzean inspirazioa aurkitzeko, epe luzera bizikidetza bermatuko duten eraldaketak lortzeko estrategia komun baten topaketa erraztu nahi duten testuinguruetan, John Paul Lederachen “Diálogos improbables” (“Elkarrizketa gertagaitzak”) edo Escola de Cultura de Pau (Paueko Kulturaren Eskola) delakoak egindako lana, “Discrepancia bienvenida: guía pedagógica para el diálogo controvertido en el aula” (“Ongi etorri desadostasuna: elkarrizketa eztabaidagarriko gida pedagogikoa ikasgela”), erreferentziatzat har ditzakegu.

3. Iradokitako metodologiak

- **Artea eta kultura:** zapalduaren antzerkia, muralismoa, musika, argazkigintza edo zirku soziala, mobilizazio emozionala eta hausnarketa kritiko pertsonala eta kolektiboa errazten duten tresna sortzaileak dira, motibatu eta hunkigarri gertatzen diren egoera errealean edo errealitatearen antzekoen esperientziatik abiatuta.
- **Kirola eta jokoa:** lankidetza, errespetua eta indarkerien prebentzioa sustatzen dute.
- **Elkarrizketak eta komunitate-foroak:** gizarte-kohesioa indartzen dute, batez ere belaunaldien eta kulturen arteko espazioetan. Elkarrizketa horiek

diseinatzeko, hezkuntza-praktika leheneratzaileetako erreferenteetara jotzea gomendatzen dugu, hala nola Belinda Hopkinsek proposatutako Zirkuluaren denbora edo Hitzaren Zirkulua.

- **Teknologia digitalak:** sare sozialetan gazte-kanpainak diseinatzeko aukera eskaintzen dute, edozein gai interesgarriren inguruan, indarkeria ezan oinarrituta. Lan hau planteatzeko baliabide inspiratzaile gisa, NOVACTek garatutako “Digital Organising” programa proposatzen dugu, IKTbak erabiliz Bake Kultura globala sustatzen duten eragin-kanpainak diseinatzeko online trebakuntza: <https://novact.org/es/formacio/>.

4. Iraunkortasuneko funtsezko faktoreak

- **Prozesu jarraituak:** jarduera bakanak saihestea eta iraupen ertain/luzeko ibilbide planifikatuan oinarritutako hezkuntza-prozesuen aldeko apustua egitea. Prozesu horiek, hain zuzen, proiektuen bidezko lana ahalbidetzen dute, eta irakasgai desberdinen artean eduki komunak transbertsalizatzen dituzte.
- **Gazteen talde eragileak:** gazteen motibazioa eta gaitasunak estimulatzeko, beren komunitatean esku hartzeko gai direla senti dezaten, eta sentsibilizatzea edo beste leku batzuetako gizarte-mobilizazioa sustatzea, hedatze-prozesuak sortuz.
- **Sare-lana:** auzoko elkarteekin, ikastetxeekin, gizarte-zerbitzuekin eta gazte-taldeekin koordinatzea, ikaskuntzak eta parte hartzeko benetako aukerak lotzeko.
- **Belaunaldien arteko erantzunkidetasuna:** hezitzaileak, familiak eta gazte-zentroetako langileak erreferente egonkor gisa inplikatzeko.
- **Tokiko agintarien inplikazioa:** denboran eta baliabide ekonomikoetan iraunkortasuna bermatzeko gakoa.
- **Ebaluazio parte-hartzailea:** gazteek ikasitakoa ebaluatzen duten eta hobekuntzak iradokitzen dituzten uneak integratzea, prozesuen sortzailekide gisa duten zeregina indartuz.

Azken batean, gomendio hauek ez dira errezeta bakarra, orientabide irekien multzo bat baizik, eta talde eta hezitzaile bakoitzak bere errealitatera egokitu ahal izango ditu. Funtsezkoa da sinestea gazteria protagonista dela bakea eta ingurumen-justizia eraikitzean, eta gure hezkuntza-lana haien gaitasunak laguntzea, erraztea eta indartzea dela. Ikuspegi horretatik, esperientzia bakoitza aldaketa-hazi bihur daiteke, elkarrekin ikasteko aukera, eta etorkizun bidezkoago, jasangarriago eta baketsuago baterako urrats irmo.

VI. Glosarioa

1. **Antirrazismoa:** “Mugimendu sozial eta politiko honek pertsona arrazializatuak ditu erdigunean, pertsona arrazializatuak dira mugimendua planifikatzen dutenak. Arrazakeria estrukturalaren adierazpen guztiekin, (arrazakeria

instituzionala, soziala, sinbolikoak zein zehatzak) amaitzea da bere helburua.” (SOS Racismo Madrid).

2. **Kulturen arteko bizikidetza edo kulturartekotasuna:** “Hainbat kulturen presentzia eta elkarrekintza ekitatiboa eta kultur adierazpen partekatuak sortzeko aukera, elkarriketaren eta elkarrekiko errespetuaren” (UNESCO). Ikuspegi kritiko eta eraldatzailetik, kulturartekotasunaren ikuskera tradizionala gainditzeko beharra aitortzen da, askotan aniztasuna ospatzera mugatzen baita, gure gizarteek zeharkatzen dituzten egiturazko desberdintasunak zalantzan jarri gabe. Ikuspegi horrek esan nahi du topaguneak eta trukerako guneak sortu behar direla, benetako berdintasunaren ikuspegitik, arriskugarritasuna eta migrazioa lotzen dituzten diskurtsoak desmuntatuz eta giza eskubideetan, enpatian, berdintasunean eta kide izatearen sentimenduan oinarritutako narratiba inklusiboak sustatuz. Ardatz horri erreparatzea funtsezkoa da aniztasuna baloratzeaz gain, desberdintasunaren eta bazterketaren sustrai sakonetan eragingo duen bake-kulturarantz aurrera egiteko.
3. **Diskriminazioa.** Jatorri etnikoa, generoa, adina, gaitasunak edo erlijioa direla-eta, pertsona edo talde bati ematen zaion tratu desberdina eta kaltegarria da, eta horrek haren oinarritzko eskubideak eta askatasunak mugatzen edo baliogabetzen ditu. Aurreiritzi, estigma eta estereotipoetan oinarritzen da, eta bizitza sozial, ekonomiko eta kulturalen erabateko parte-hartzea eragozten duten baztertzeko eta baztertzeko jarreretan agertzen da. Indarkeria zuzena, kulturala (indarkeria normalizatzen, justifikatzen edo minimizatzen duten balioak, sinesmenak, arauak eta gizarte-jardunbideak) edo egiturazkoa adierazteko modu gisa jarduten du, sistema desorekatuak talde jakin batzuei oinarritzko baliabideak (hezkuntza, osasuna, lana edo etxebizitza) baldintza berdinetan eskuratzea eragozten dielako.
4. **Inklusioa:** “Aniztasuna baloratzen duten eta eskubide- eta aukera-berdintasuna eskaini nahi duten kulturartekotasuna sustatzeko politiken helburua da, gizarteko kide guztien parte-hartze oso eta aktiborako baldintzak sortuz, balio-multzo komun batean, komunitateko kide izatearen sentimendu partekatuan eta tokiko identitate pluralistan oinarrituta” (Europako Kontseilua). Guk defendatzen dugun inklusioa eredu asimilazionista edo integratzaileetatik bereizi nahi dugu, hau da, gutxiengoan dauden edo beste hegemoniko batek baino gizarte-botere txikiagoa duten pertsona edo taldeak balore nagusietara egokitzea eta beren kultura-adierazpenak espazio pribatura murriztu behar izatea sustatzen duten ereduetatik; izan ere, uste baitugu, horrela komunitate berriko kide izatea norabide bakarreko doikuntza-ahalegin horrek baldintzatzen duela.
5. **Migrazioa:** “Pertsonak beren ohiko bizilekutik bizileku berri batera mugitzea, dela nazioarteko muga zeharkatuta, dela herrialde baten barruan. Kasu gehienetan,

nazioarteko pertsona migratzanteak lanarekin, familiarekin edo ikasketekin lotutako arrazoiengatik desplazatzen dira. Gatazkak, jazarpenak, hondamendiak edo beste arrazoi batzuk direla-eta, beren etxeak eta herrialdeak nahitaez utzi behar dituzten pertsonak ere badaude. Nazioarteko pertsona migranteen ehuneko txiki samarra dira mugaz haraindiko desplazatuak, hala nola asilo edo babesleku bila dabiltzan pertsonak. Migrazioa gizateriaren historia osoan zehar egon da.

6. **Pertsona arrazializatua:** “Ezaugarri fisiko, fenotipiko, kultural edo jatorriaren arabera, sozialki gehiengo zuri edo nagusitik ezberdintzat sailkatzen dena da, eta, horregatik, diskriminazio, bazterketa edo egiturazko indarkeria prozesu sistematikoen eraginpean egon daitekeena. Arrazializazioa ez da desberdintasun biologiko errealean oinarritzen, baizik eta “arrazaren” edo hautemandako jatorri etnikoaren arabera talde jakin batzuei hierarkiak esleitzen dizkieten eraikuntza sozialetan”. (Arraza edo Etnia oinarri duen Diskriminazioa Desagerrarazteko Kontseilua (CEDRE) Espainiako Gobernua).
7. **Arrazakeria:** “Arrazakeria sistemikoa honela defini daiteke: gizarte oso baten barneko politika eta jardunbideak, pertsona batzuentzat abantaila zuzengabeak eta etengabeak sortzen dituztenak, eta beste batzuentzat tratu bidegabea edo kaltegarria, jatorri etnikoaren arabera” (Amnistia Internazionale); adibidez, bigarren horien balioak edo egiteko moduak balio gutxiagokoak edo arbuigarriak direla pentsatuz, edo pertsona zuriak pribilegiatuz laneratzeko eta baliabideak eskuratzeko prozesuetan.
8. **Xenofobia:** “Atzerritar gisa edo komunitatetik, gizartetik edo nazio identitatetik kanpoko gisa hautemanak izateagatik pertsonak arbuiaztzera, baztertzea eta, sarritan, laidoztatzera garamatzaten jarrera, aurreiritzi eta portaeren multzoa. Pertsona errefuxiatu eta migranteei min eta kalte handia eragin diezaiekeen jarrera da. Xenofobia hitzezko gaitzespenaren bidez adieraz daiteke, baina baita indarkeria fisiko edo psikologikokoaren bidez ere. Inor ez da jaiotzen xenofobo izanik, baizik eta ikasitako jarrera da”. (Txileko Migrazioen Nazioarteko Erakundea).

